

Het Tussenlands woordenboek.

De muur is koel. Mijn shirt plakt aan mijn rug. Op schoot ligt de kinderbijbel en die is net dichtgeklapt. Moe van de warmte blijf ik naar de voorstelling op de kافت staren. Mijn gedachten dwalen af naar de tekeningen die ik vroeger na de Bijbelse vertelling op school maakte. Het waren afbeeldingen van mensen in lange gewaden. Ze stonden in een landschap met palmbomen en keien. Achterin was meestal een gele heuvel, een golvende horizon. Soms ook lag er op die heuvel iets van een dorp. Als eenvoudige vlakjes tekende ik de huisjes.

Mijn weergave van het Beloofde Land was sober, al was de belofte nog zo groot. Zonder detail en zonder veel kleur, tekende ik het. Ik drukte niet hard met de kleurpotloden, alsof de afbeeldingen zich na de Beeldenstorm verontschuldigen voor het laatste beetje vorm en kleur.

Misschien werd mijn beeld van het Beloofde Land wel bepaald door de foto's in de NCRV-gids. Bijna iedere week stond daarin een advertentie van de Nederlands Christelijke Reis Vereniging. In die advertenties stonden foto's van de reisdoelen. Dat waren soms kale landschappen met zand, een steen en een olijfbom. Iedere steen was vol gezogen met betekenissen, zonder dat de steen dat zelf wist. Misschien had Jezus daar nog opgezeten. In dit landschap wáren de dingen, niets ís, maar er ligt een belofte. Tussenland. We leven in Tussentijd, zeiden die landschappen in de advertenties. We komen ergens vandaan en we gaan ergens naartoe. De Ned. Chr. Reisver. gaat naar Israël om een van de twee tijden waartussen we leven te laten zien, en dan moet jezelf natuurlijk die andere tijd gaan zien met een oog dat niet kijkt maar dat gelooft. Ga je niet dan – stil maar - wácht je maar op die andere tijd. Dat deden wij. Thuis. Onze reizen waren voor het televisie-toestel. Ook NCRV.

'Geloof jij eigenlijk in God?' Ik schrik op. Pieter ligt naast me in zijn bed. Hij staart voor zich uit, en blijft dat ook doen na het stellen van de vraag. Het is niet duidelijk of een antwoord hem maar half interesseert, of dat hij juist de diepte in staart klaar voor een gesprek waarvan het perspectief tot ver buiten zijn slaapkamer gaat.

Dit is de eerste keer dat hij me iets over God vraagt. Nou ja, de vraag gaat over mijzelf. Nu moet ik aan de bak.

Ik heb de keuze uit twee antwoorden. *Ja* of *Nee*. Mij vallen nu echter woorden in die daar juist tussenin dwarrelen, het Tussenland van *ja* en *nee*. Ik kan *misschien* zeggen, maar daar heeft hij niets aan. *Soms*, dat is niets. *Verlangen*, *eens*, *als*. Het zijn woorden waarin ik me goed voel, waarin ik woon, waarin ik een pilsje drink met vrienden. *Elders*. Maar wanneer je als vader antwoord moet geven aan je zoontje, dan is het Tussenlands misschien een taal die tekortschiet. Alsof je over een bal heen trapt. Je zoon wil dat je de bal lekker raakt. Of die wel of niet de goal ingaat is zelfs minder belangrijk. Ik haal adem en zeg: 'Ja...'

'Ik niet...', zijn knie komt omhoog en raakt mijn rug. 'En Sarah ook niet.'

De Sarah die Pieter bedoelt, is niet de vrouw van Abraham, hoewel ook zij sarcastisch lachen kan. Deze Sarah is de Mariska Veres, de Adèle Bloemendaal uit zijn kleuterklas. Ze houdt me op de hoogte van haar officiële leesniveau, ze vertelt over de hoeveelheid zwemdiploma's, en leert Pieter benamingen van al die zekere lichaamsdelen. En ze is net als Pieter vijf jaar.

'Meisjes van de wereld', heetten ze bij ons, de meisjes zoals Sarah waarschijnlijk worden zal. Ze konden ons mee slepen in een andere, onbekende wereld. Ik wist niet wat daar dan was, maar voelde dat het er zoet was. En dit kwam er nu van.

'En als Sarah dat zegt dan geloof jij ook niet in God.'

Ik hoor zelf de wrevel, maar dat komt misschien alleen omdat ik die ook voel. Ik voel nog meer en

hoop dat hij te slaperig is om mijn onmacht te horen.

'Nou, toevallig geloof ik het zelf ook niet', antwoordt Pieter en dan is het stil.

Het verbaast me dat zijn woorden me zo aangrijpen. Want ik had op zijn vraag weliswaar kordaat antwoord gegeven, maar ik ben geen Eli. Ik kon nu gewoon tegen Pieter in het Tussenlands zeggen dat het *ooit misschien anders zou worden*, en dat het leven je *soms elders* brengt.

Ik denk weer aan mijn tekeningen. Aan de stromen mensen die ik tekende, die vanuit het Tussenland door de poorten van Jeruzalem trokken. De mensen hadden God een stad gegeven waar je heen kunt. En als je daar bent, dan ben je bij God.

In Jeruzalem staan muren, het bestaat, maar haar belangrijkste bouwstenen zijn taal. Zeg je *ja*, dan ga je door de poort naar binnen. Zeg je *nee*, tja, dan weet ik niet waar je heen gaat. Zeg je: *ooit*, of *elders*, dan draai je om de stad heen. Zeg je: *worden* of *als*, dan ga je even zitten op de fundamenten van iets dat hier ooit was en je kijkt naar de stad in de verte. Je ziet de muren en de torens, je hoort 's avonds geluid over de muren waaien. Iets van wat prachtige muziek moet zijn. Er schijnt een warm licht op vanuit die stad. Er vliegt een gierzwaluw over. Het zal er wel heet zijn, denk je, en hier waait een frisse bries, voel je. Hier in Tussenland.

Tussenland klinkt alsof je er niet lang zijn kan, je moet ergens heen. Misschien is dat zo, maar juist dat maakt het zo fijn in Tussenland. Het is er zo fijn omdat je eigenlijk ergens heen moet. Er zijn woorden die lokken. Blijf je nog even of ga je?

Mijn blik glijdt over het dunne lakentje dat over het lijf van mijn zoon valt. Tijdens de stilte voel ik dat ik niet zozeer naar woorden zoek, maar meer naar moed. De woorden ken ik, maar kan ik preken, het evangelie verkondigen? Spreken over dat alles nieuw wordt, moet ik zeggen dat Hij alles gemaakt heeft, dat Hij in het diepst van ons is? Ik kan het rustig zeggen, zittend in dit jongensbed. Ik ben niet als Eli van mijn stoel gevallen, waarbij ik mijn nek brak. Alle tijd. Alle tijd.

Dat *eens*, dat *als* en *dan*. Het *elders*. En ook *ooit*. Het zijn mijn woorden. Ze zijn om een slag om de arm te houden. Om tijd te stelen en landje te pikken. In Tussenland kun je nog even wachten. Maar als je dezelfde woorden anders gebruikt, dan zie je er opeens een diepe belofte in. Als je ze met een hoofdletter schrijft, dan lokken ze. Dan zeggen ze dat je het liefst weg wilt uit Tussenland, maar dat je moet wachten. Stil maar, wacht maar. Maar *eens* zal misschien altijd *eens* zijn en *ooit* zal misschien *ooit* blijven.

Pieter draait zijn hoofd. Het is niet om mij aan te kijken. Hij gaat op zijn buik liggen en trekt zijn knieën op. In het kussen klinkt een zuchtje. Ik trek het laken over zijn schouders heen en verlaat de kamer.